

Brussel, 21 november 2018  
(OR. en)

13876/18

---

---

**Interinstitutioneel dossier:  
2018/0112(COD)**

---

---

**MI 794  
COMPET 735  
DIGIT 216  
IND 323  
TELECOM 379  
PI 153  
AUDIO 92  
JUSTCIV 263  
CODEC 1887**

**NOTA**

|              |                                                                                                                                                                                                         |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| van:         | het Comité van permanente vertegenwoordigers (1e deel)                                                                                                                                                  |
| aan:         | Raad                                                                                                                                                                                                    |
| Nr. Comdoc.: | 8413/18 + ADD 1                                                                                                                                                                                         |
| Betreft:     | Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad ter bevordering van billijkheid en transparantie voor zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten<br>- Algemene oriëntatie |

**I. INLEIDING**

1. De Commissie heeft bovengenoemd voorstel voor een verordening op 26 april 2018 bij het Europees Parlement en de Raad ingediend<sup>1</sup>. Het voorstel is gebaseerd op artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

---

<sup>1</sup> Doc. 8413/18 + ADD1.

2. Doel van deze verordening is ertoe bij te dragen dat de interne markt goed functioneert door regels vast te stellen om te waarborgen dat aan zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten alsmede gebruikers van zakelijke websites in verband met onlinezoekmachines passende transparantie en doeltreffende verhaalmogelijkheden worden verleend.
3. Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft op 19 september 2018 advies uitgebracht over het voorstel.<sup>2</sup>
4. De Commissie interne markt en consumentenbescherming (IMCO) van het Europees Parlement heeft nog niet gestemd over haar verslag.

## II. STAND VAN ZAKEN

5. De Groep concurrentievermogen en groei is op 4 mei 2018 van start gegaan met de bespreking van het voorstel. De groep heeft in de loop van de 11 formele vergaderingen tijdens het Bulgaarse en het Oostenrijkse voorzitterschap voornamelijk aandacht besteed aan het toepassingsgebied van de verordening, de opschortings- en beëindigingsbepalingen, de ranking van zoekresultaten, de gerechtelijke procedure in het kader van eventuele verhaalmogelijkheden, en de handhaving van de verordening.
6. De effectbeoordeling bij het voorstel is grondig besproken tijdens de twee vergaderingen van de groep op respectievelijk 23 mei en 11 juni 2018. Uit de bespreking bleek dat de delegaties over het algemeen gunstig staan tegenover de doelstelling van het voorstel, alsmede de door de Commissie voorgestelde methoden, criteria en opties.
7. Het Comité van permanente vertegenwoordigers heeft de compromistekst van het voorzitterschap (doc. 13875/1/18 REV 1) tijdens zijn vergadering van 16 november 2018 besproken en ermee ingestemd bijgaande tekst op 29 november 2018 aan de Raad Concurrentievermogen voor te leggen met het oog op overeenstemming over een algemene oriëntatie.

---

<sup>2</sup> TEN/662-EESC-2018.

### III. CONCLUSIE

8. De Raad Concurrentievermogen wordt verzocht in te stemmen met de tekst (algemene oriëntatie) en het voorzitterschap het mandaat te verlenen om over dit dossier met de vertegenwoordigers van het Europees Parlement en de Europese Commissie te gaan onderhandelen.
-

Voorstel voor een

**VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD**

**ter bevordering van billijkheid door [...] transparantie voor zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten en voor gebruikers van zakelijke websites in verband met onlinezoekmachines**

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité<sup>3</sup>,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's<sup>4</sup>,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

---

<sup>3</sup> PB C , blz. .

<sup>4</sup> PB C , blz. .

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Onlinetussenhandelsdiensten zijn van doorslaggevend belang voor ondernemerschap, handel en innovatie, kunnen ook het welzijn van de consument verbeteren en worden steeds meer gebruikt in zowel de particuliere als publieke sector. Zij bieden toegang tot nieuwe markten en commerciële kansen, zodat ondernemingen de voordelen van de interne markt kunnen benutten. Dankzij deze diensten kunnen ook consumenten in de Unie deze voordelen benutten, met name door de ruimere keuze aan goederen en diensten die online worden aangeboden.
- (2) Onlinetussenhandelsdiensten kunnen van cruciaal belang zijn voor het commerciële succes van ondernemingen die gebruikmaken van die diensten om consumenten te bereiken. **Om de voordelen van de platformeconomie ten volle te benutten, is het derhalve belangrijk dat ondernemingen platforms waarmee zij een commerciële relatie aangaan, kunnen vertrouwen. Dit is voornamelijk belangrijk omdat [...]** die zakelijke gebruikers, met name kleine, middelgrote en micro-ondernemingen, door de groeiende tussenhandel via onlinetussenhandelsdiensten, aangedreven door sterke datagestuurde indirecte netwerkeffecten, in grotere mate afhankelijk worden van deze diensten om consumenten te bereiken. Door deze toenemende afhankelijkheid hebben de aanbieders van dergelijke diensten vaak een sterkere onderhandelingspositie, waardoor ze zich eenzijdig kunnen gedragen op een manier die oneerlijk en schadelijk kan zijn voor de rechtmatige belangen van hun zakelijke gebruikers, en indirect ook van de consumenten in de Unie.

- (3) Evenzo kunnen onlinezoekmachines belangrijke bronnen van internetverkeer zijn voor bedrijven die goederen of diensten aanbieden aan consumenten via websites, en kunnen zij derhalve aanzienlijke invloed hebben op het commerciële succes van dergelijke gebruikers van zakelijke websites die hun goederen of diensten online aanbieden op de interne markt. De ranking van websites door aanbieders van onlinezoekmachines, met inbegrip van de websites via welke gebruikers van zakelijke websites hun goederen en diensten aan consumenten aanbieden, heeft in dit opzicht een grote invloed op de keuze van de consument en het commerciële succes van die gebruikers van zakelijke websites. Zelfs indien er geen contractuele verhouding met gebruikers van zakelijke websites bestaat, kunnen aanbieders van onlinezoekmachines zich bijgevolg eenzijdig gedragen op een manier die oneerlijk en schadelijk kan zijn voor de rechtmatige belangen van gebruikers van zakelijke websites, en indirect ook van de consumenten in de Unie.
- (4) Dat zakelijke gebruikers afhankelijk zijn van onlinetussenhandelsdiensten leidt ook tot een situatie waarin zakelijke gebruikers vaak beperkte verhaalmogelijkheden hebben wanneer unilaterale acties van de aanbieders van die diensten tot een geschil leiden. In veel gevallen voorzien deze aanbieders niet in toegankelijke en doeltreffende interne klachtenafhandelingssystemen. Daarnaast kunnen de bestaande alternatieve mechanismen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting ondoeltreffend zijn om diverse redenen, waaronder een gebrek aan gespecialiseerde bemiddelaars en de angst van zakelijke gebruikers voor represailles.

- (5) Onlinetussenhandelsdiensten en onlinezoekmachines, alsmede de [...] transacties die door deze diensten worden gefaciliteerd, hebben een intrinsiek grensoverschrijdend potentieel en zijn van bijzonder belang voor het goede functioneren van de interne markt van de Unie in de hedendaagse economie. De mogelijk oneerlijke en schadelijke handelspraktijken van bepaalde aanbieders van die diensten [...] **en het ontbreken van doeltreffende verhaalmogelijkheden** belemmeren de volledige verwezenlijking van dat potentieel en hebben een negatieve invloed op het goede functioneren van de interne markt. [...]
- (5a)** Er moet op Unieniveau een gerichte reeks verplichte regels **inzake transparantie** [...] worden vastgesteld om een eerlijk, voorspelbaar, duurzaam en betrouwbaar online ondernemingsklimaat binnen de interne markt te waarborgen [...]. [...] Zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten [...] moeten in de hele Unie met name passende transparantie en doeltreffende verhaalmogelijkheden worden geboden, **teneinde grensoverschrijdende zakelijke activiteiten binnen de Unie te faciliteren en zodoende de interne markt beter te doen functioneren en teneinde de versnippering die mogelijk begint op te treden in de specifieke onder het bepaalde in deze verordening vallende gebieden tegen te gaan. De Commissie moet het functioneren van deze regels volgens een stapsgewijze aanpak in het kader van de in deze verordening geregelde evaluatieprocedure toetsen, waarbij zij moet nagaan of er behoefte is aan meer regelgeving.**

- (6) [...] Deze regels moeten ook zorgen voor passende transparantie over de ranking van gebruikers van zakelijke websites in de zoekresultaten die worden gegenereerd door onlinezoekmachines. Tegelijkertijd moeten deze regels zodanig van aard zijn dat ze het belangrijke innovatiepotentieel van de ruimere onlineplatformeconomie veiligstellen.

**Er zij op gewezen dat deze verordening geen afbreuk mag doen aan nationaal burgerlijk recht, met name contractenrecht, bijvoorbeeld de regels betreffende de geldigheid, vorming, effecten of beëindiging van een contract, voor zover de regels in het nationaal burgerlijk recht in overeenstemming zijn met het Unierecht en de toepasselijke aspecten niet onder de bepalingen van deze verordening vallen. Het moet de lidstaten blijven vrijstaan nationale regels toe te passen die eenzijdige gedragingen of oneerlijke handelspraktijken verbieden of sanctioneren.**



- (7) Aangezien onlinetussenhandelsdiensten en onlinezoekmachines doorgaans een mondiale dimensie hebben, moet deze verordening van toepassing zijn op de aanbieders van die diensten, ongeacht of zij in een lidstaat of buiten de Unie zijn gevestigd, op voorwaarde dat wordt voldaan aan twee cumulatieve voorwaarden. Ten eerste moeten de zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites in de Unie zijn gevestigd. Ten tweede moeten de zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites hun goederen of diensten via de verstrekking van dergelijke diensten aanbieden aan consumenten die zich voor minstens een deel van de transactie in de Unie bevinden. Die consumenten moeten zich in de Unie bevinden, maar hun woonplaats moet niet in de Unie zijn en zij moeten ook niet over de nationaliteit van een lidstaat beschikken. Deze verordening mag dan ook niet van toepassing zijn wanneer de zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites niet in de Unie zijn gevestigd of wanneer zij in de Unie zijn gevestigd maar alleen gebruikmaken van onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachines om goederen of diensten aan te bieden aan consumenten buiten de Unie of aan personen die geen consument zijn. **Voorts moet deze verordening van toepassing zijn ongeacht het recht dat anders op een contract van toepassing zou zijn.**
- (8) In een breed scala van zakelijke relaties tussen ondernemingen en consumenten wordt online een tussenrol gespeeld door aanbieders van veelzijdige diensten die hoofdzakelijk zijn gebaseerd op hetzelfde, op het tot stand brengen van ecosystemen gerichte bedrijfsmodel. Opdat de relevante diensten in aanmerking worden genomen, moeten onlinetussenhandelsdiensten op een precieze en technologisch neutrale wijze worden gedefinieerd. De diensten moeten met name diensten van de informatiemaatschappij zijn, die worden gekenmerkt door het feit dat zij gericht zijn op het faciliteren van het initiëren van directe transacties tussen zakelijke gebruikers en consumenten, ongeacht of die transacties uiteindelijk online, op het onlineportaal van de aanbieder van de onlinetussenhandelsdiensten in kwestie, op het onlineportaal van de zakelijke gebruiker, [...] offline **of helemaal niet** worden uitgevoerd. Daarnaast moeten de diensten worden verleend op basis van contractuele verhoudingen tussen de aanbieders en de zakelijke gebruikers **die goederen of diensten aanbieden aan consumenten** [...]. Een dergelijke contractuele verhouding moet worden geacht te bestaan wanneer beide betrokken partijen hun voornemen kenbaar maken om op ondubbelzinnige wijze [...] te worden gebonden **en dit op een duurzame drager vastleggen**, waarbij een uitdrukkelijke schriftelijke instemming niet noodzakelijk is vereist.

- (9) Tot de voorbeelden van onlinetussenhandelsdiensten die onder deze verordening vallen, behoren derhalve onder meer onlinemarktplaatsen, met inbegrip van collaboratieve onlinemarktplaatsen waarop zakelijke gebruikers actief zijn, diensten voor onlinesoftwareapplicaties, **zoals applicatiewinkels**, en onlinediensten voor sociale media, **ongeacht de technologie die wordt gebruikt voor het verlenen van die diensten.** **In deze zin kunnen onlinetussenhandelsdiensten ook worden verleend middels spraakassistentietechnologie. Het mag ook niet relevant zijn dat bij deze transacties geldelijke betalingen zijn betrokken of dat transacties deels offline verlopen.** Deze verordening mag echter niet van toepassing zijn op **"peer-to-peer"** **onlinetussenhandelsdiensten zonder betrokkenheid van zakelijke gebruikers, pure "business-to-business" onlinetussenhandelsdiensten die niet aan consumenten worden aangeboden,** onlinereclametools [...] **en** onlineplatforms voor de uitwisseling van reclame die niet gericht zijn op het faciliteren van het initiëren van directe transacties en geen contractuele verhouding met consumenten inhouden. **Om diezelfde reden vallen softwarediensten voor het optimaliseren van zoekmachines, alsmede softwarediensten voor het blokkeren van reclame, niet onder deze verordening. Onlinetussenhandelsdiensten inzake technologie, die apparatuur en applicaties met elkaar verbinden, vallen evenmin onder deze verordening, aangezien zij niet in direct verband staan met het leveren van goederen of diensten.** Deze verordening mag ook niet van toepassing zijn op onlinebetalingendiensten, aangezien zij zelf niet voldoen aan de toepasselijke vereisten, maar inherent ondergeschikt zijn aan de transactie voor de levering van goederen en diensten aan de betrokken consumenten.
- (10) Overeenkomstig de relevante jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie en aangezien de afhankelijke positie van zakelijke gebruikers voornamelijk in aanmerking wordt genomen ten aanzien van onlinetussenhandelsdiensten die fungeren als toegangspunt tot consumenten die natuurlijke personen zijn, moet het begrip "consument" dat wordt gebruikt om het toepassingsgebied van deze verordening af te bakenen, zodanig worden opgevat dat het uitsluitend verwijst naar natuurlijke personen die handelen voor doeleinden die buiten hun handels-, bedrijfs- of ambachts- of beroepsactiviteit vallen.

- (11) Ter wille van de consistentie moet de definitie van onlinezoekmachines die wordt gebruikt in deze verordening in overeenstemming worden gebracht met de definitie die wordt gebruikt in Richtlijn (EU) 2016/1148 van het Europees Parlement en de Raad<sup>5</sup>.
- (12) Om zakelijke gebruikers in voorkomend geval doeltreffend te beschermen, moet deze verordening van toepassing zijn wanneer de algemene voorwaarden van een contractuele verhouding, ongeacht de benaming of vorm ervan, **eenzijdig worden bepaald door de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten** [...]. Of de algemene voorwaarden **eenzijdig zijn bepaald**, is een vraag die moet worden [...] **beantwoord** op basis van een globale beoordeling, waarbij het feit dat er over sommige bepalingen afzonderlijk is onderhandeld op zich niet doorslaggevend is.
- (13) Opdat de algemene voorwaarden van een contractuele verhouding zakelijke gebruikers in staat stellen om commerciële voorwaarden te bepalen voor het gebruik, de beëindiging en de opschorting van onlinetussenhandelsdiensten en om de voorspelbaarheid van hun zakenrelatie te waarborgen, moeten die algemene voorwaarden in **duidelijke en begrijpelijke** taal worden opgesteld [...]. De algemene voorwaarden mogen niet worden geacht in **duidelijke en begrijpelijke** [...] taal te zijn opgesteld indien deze vaag, niet-specifiek of weinig gedetailleerd zijn over belangrijke commerciële kwesties en zakelijke gebruikers bijgevolg geen redelijke mate van voorspelbaarheid verschaffen met betrekking tot de belangrijkste aspecten van de contractuele verhouding.

---

<sup>5</sup> Richtlijn (EU) 2016/1148 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 houdende maatregelen voor een hoog gemeenschappelijk niveau van beveiliging van netwerk- en informatiesystemen in de Unie (PB L 194 van 19.7.2016, blz. 1).

- (14) Het waarborgen van transparantie in de algemene voorwaarden kan van essentieel belang zijn om duurzame zakenrelaties te bevorderen en oneerlijke gedragingen ten nadele van zakelijke gebruikers te voorkomen. De aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten moeten er daarom ook voor zorgen dat de algemene voorwaarden gemakkelijk toegankelijk zijn in alle fasen van de contractuele verhouding, ook voor potentiële zakelijke gebruikers in de precontractuele fase, en dat alle wijzigingen van deze voorwaarden aan de zakelijke gebruikers **op een duurzame drager** worden meegedeeld binnen een vastgestelde kennisgevingsperiode die redelijk en evenredig is in het licht van de specifieke omstandigheden en minstens vijftien dagen duurt. Deze kennisgevingsperiode mag niet van toepassing zijn indien en voor zover er op ondubbelzinnige wijze afstand van wordt gedaan door de betrokken zakelijke gebruiker, of indien en voor zover de noodzaak om de wijziging uit te voeren zonder inachtneming van de kennisgevingsperiode voortvloeit uit een wettelijke verplichting die is opgelegd aan de aanbieder van diensten uit hoofde van het Unierecht of het nationale recht.

**Voorgestelde redactionele aanpassingen mogen, voor zover zij de inhoud of betekenis van de algemene voorwaarden niet veranderen, evenwel niet onder de term "wijziging" vallen. De verplichting voorgestelde wijzigingen op een duurzame drager mee te delen, bijvoorbeeld via e-mail of andere communicatiesystemen, die onder meer de mogelijkheid bieden ongeacht welk type berichten te ontvangen en op te slaan, moet zakelijke gebruikers in staat stellen deze wijzigingen in een later stadium daadwerkelijk te bezien.**

- (15) Ter bescherming van zakelijke gebruikers [...] **mogen** niet-conforme algemene voorwaarden [...] **niet** bindend zijn voor de betrokken zakelijke gebruiker, met effecten ex [...] **tunc**. [...] **Dit** dient evenwel uitsluitend betrekking te hebben op de specifieke bepalingen van de algemene voorwaarden die niet conform zijn. De overige bepalingen moeten geldig en afdwingbaar blijven voor zover zij **krachtens nationaal recht geldig en afdwingbaar zijn** en kunnen worden gescheiden van de niet-conforme bepalingen. [...] **Verduidelijkt moet worden dat aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten geen beroep mogen doen op of rechten mogen baseren op niet-conforme algemene voorwaarden, of bepalingen daarvan. Nadere evaluaties van de inhoud van algemene voorwaarden krachtens nationaal recht dienen onverlet te blijven.**

- (16) Een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten kan legitieme redenen hebben om te besluiten de levering van zijn diensten aan een bepaalde zakelijke gebruiker [...] op te schorten [...], onder meer door afzonderlijke goederen of diensten van een bepaalde zakelijke gebruiker te delisten of daadwerkelijk zoekresultaten te verwijderen. Aangezien dergelijke besluiten aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de belangen van de betrokken zakelijke gebruiker, moet hem **op voorhand of op het moment dat de opschorting ingaat, een motivering van dat besluit op een duurzame drager worden verschaft**. Aan de hand van de motivering kunnen zakelijke gebruikers bepalen of er ruimte is om het besluit aan te vechten, waardoor zakelijke gebruikers meer mogelijkheden hebben om zo nodig op doeltreffende wijze verhaal te halen [...], **onder meer met het oog op het herplaatsen van de opgeschorte goederen of diensten**. [...] <sup>6</sup>. De motivering moet een opgave bevatten van de [...] redenen van het besluit, waarbij wordt uitgegaan van de redenen die de aanbieder van tevoren in zijn algemene voorwaarden had vastgesteld, en moeten de relevante specifieke omstandigheden die aan het besluit ten grondslag liggen, worden vermeld.

---

4      [...]

(16a) De beëindiging van het geheel van de onlinetussenhandelsdiensten en de bijbehorende verwijdering van gegevens die zijn verstrekt voor het gebruik van onlinetussenhandelsdiensten of die zijn gegenereerd door de verstrekking van onlinetussenhandelsdiensten houdt een verlies van essentiële informatie in, hetgeen voor zakelijke gebruikers aanzienlijke gevolgen kan hebben en afbreuk kan doen aan hun vermogen om andere hun krachtens deze verordening verleende rechten naar behoren uit te oefenen. Daarom moet de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten de betrokken zakelijke gebruiker ten minste 30 dagen vóór de beëindiging van het geheel van de onlinetussenhandelsdiensten ingaat, een motivering op een duurzame drager bezorgen. In gevallen waarin een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten de verstrekking van het geheel van zijn onlinetussenhandelsdiensten aan een bepaalde zakelijke gebruiker moet beëindigen op grond van een verplichting uit hoofde van de regelgeving, mag deze opzegtermijn niet gelden. De opzegtermijn van 30 dagen mag evenmin gelden indien een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten rechten van beëindiging op grond van met Unierecht conforme nationale wetgevingsbepalingen aanvoert die onmiddellijke beëindiging toestaan indien, rekening houdend met alle omstandigheden van het specifieke geval en na afweging van de belangen van beide partijen, van de aanbieder niet redelijkerwijs kan worden verwacht dat hij de contractuele verhouding voortzet tot het overeengekomen einde ervan of tot het verstrijken van een opzegtermijn. Ten wille van de evenredigheid moeten aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten, indien redelijkerwijs en technisch mogelijk, hun diensten slechts ten dele opschorten of beëindigen, bijvoorbeeld door alleen maar bepaalde goederen of diensten van een zakelijke gebruiker te delisten. Opschorting en volledige beëindiging zijn de strengste maatregel.

- (17) De ranking van goederen en diensten door de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten heeft een grote invloed op de keuze van de consument en het commerciële succes van de zakelijke gebruikers die deze goederen en diensten aanbieden aan de consument.

**De ranking moet worden begrepen als het relatieve belang van de aanbiedingen van zakelijke gebruikers of de relevantie die aan zoekresultaten wordt gegeven zoals gepresenteerd, georganiseerd of medegedeeld door aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of door aanbieders van onlinezoekmachines, als gevolg van het gebruik van algoritmische volgordebepaling, rating- en beoordelingsmechanismen, visuele klemtonen of andere accentueringsinstrumenten, of combinaties daarvan.**

Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten moeten daarom op voorhand de belangrijkste parameters aangeven die de ranking bepalen teneinde de voorspelbaarheid voor zakelijke gebruikers te verbeteren, zodat zij meer inzicht hebben in de werking van het rankingmechanisme en zij in staat zijn om de rankingpraktijken van verschillende aanbieders te vergelijken. Het begrip "belangrijkste parameters" moet worden geacht betrekking te hebben op alle algemene criteria en processen alsmede op specifieke signalen die in algoritmen zijn geïntegreerd of andere aanpassings- of degradatiemechanismen die in verband met de ranking worden gebruikt.



**(17a)** De omschrijving van de belangrijkste parameters waarmee de ranking wordt bepaald, moet ook een toelichting bevatten van alle mogelijkheden waarover zakelijke gebruikers beschikken om de ranking tegen vergoeding actief te beïnvloeden, alsmede van de relatieve gevolgen daarvan. **In dit verband kunnen vergoedingen worden begrepen als betalingen die worden verricht met als voornaamste of enige doel het verbeteren van de ranking, alsmede als indirecte vergoedingen in de vorm van het aanvaarden door een zakelijke gebruiker van extra verplichtingen van ongeacht welke aard die dit als praktisch gevolg kan hebben, zoals het gebruik van "premium"-kenmerken of aanvullende diensten. Hoewel de inhoud van de omschrijving, waaronder het aantal en het type van de belangrijkste parameters, sterk kan uiteenlopen naar gelang van de specifieke betrokken onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachine, [...]** moet zij zakelijke gebruikers adequaat inzicht bieden in de manier waarop het rankingmechanisme rekening houdt met de kenmerken van de daadwerkelijke goederen of diensten die de zakelijke gebruiker aanbiedt, en de relevantie daarvan voor de consumenten die gebruik maken van de specifieke onlinetussenhandelsdiensten. **De indicatoren die worden gebruikt voor het meten van de kwaliteit van de goederen of diensten van zakelijke gebruikers, het gebruik van redacteuren en hun vermogen om de ranking van die goederen of diensten te beïnvloeden, de mate waarin vergoedingen effect op de ranking sorteren, alsmede elementen die niet of slechts in geringe mate betrekking hebben op het product of de dienst zelf, zoals de presentatiekenmerken van de online-aanbieding, kunnen voorbeelden zijn van de belangrijkste parameters die, wanneer zij in duidelijke en begrijpelijke taal worden opgenomen in een algemene beschrijving van het rankingmechanisme, zakelijke gebruikers moeten helpen het vereiste adequate inzicht in het functioneren ervan te verkrijgen.**

- (18) Volgens dezelfde logica heeft de ranking van websites door de aanbieders van onlinezoekmachines, met name van de websites via welke ondernemingen goederen en diensten aan consumenten aanbieden, een grote invloed op de keuze van de consument en het commerciële succes van de gebruikers van zakelijke websites. Aanbieders van onlinezoekmachines moeten daarom een omschrijving geven van de belangrijkste parameters waarmee de ranking van alle geïndexeerde websites wordt bepaald **en het relatieve belang van die belangrijkste parameters in vergelijking met andere parameters**, met inbegrip van die van gebruikers van zakelijke websites en van andere websites. Naast de kenmerken van de goederen en diensten en de relevantie daarvan voor de consumenten, moet de omschrijving in het geval van onlinezoekmachines gebruikers van zakelijke websites ook in staat stellen een adequaat antwoord te krijgen op de vraag of, en zo ja in hoeverre, rekening is gehouden met bepaalde ontwerpkenmerken van de gebruikte website, zoals de optimalisering daarvan ten behoeve van de weergave op mobiele telecommunicatietoestellen, **en moet zij tevens een toelichting bevatten bij de eventuele mogelijkheden voor zakelijke gebruikers om de ranking tegen een vergoeding actief te beïnvloeden, alsmede van het relatieve effect daarvan**. Indien er geen contractuele verhouding is tussen aanbieders van onlinezoekmachines en gebruikers van zakelijke websites, moet deze omschrijving op een duidelijke en gemakkelijk toegankelijke locatie op de desbetreffende onlinezoekmachine beschikbaar zijn voor het publiek. **Locaties op websites waar gebruikers zich moeten aanmelden of registreren mogen niet worden beschouwd als gemakkelijk en publiek toegankelijke locaties**. Teneinde de voorspelbaarheid voor gebruikers van zakelijke websites te waarborgen, moet ervoor worden gezorgd dat de omschrijving actueel is; zo moet in de mogelijkheid worden voorzien dat alle wijzigingen van de belangrijkste parameters gemakkelijk te herkennen zijn.

**(18a) Op grond van deze verordening mogen aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachines niet worden verplicht inzage te verlenen in de gedetailleerde werking van hun rankingmechanismen, waaronder de algoritmen. Evenmin mag hun vermogen worden aangetast om op te treden tegen kwaadwillige manipulatie van de ranking door derde partijen, mede in het belang van consumenten. Een algemene beschrijving van de belangrijkste rankingparameters moet die belangen beschermen, en tegelijk zakelijke gebruikers en gebruikers van zakelijke websites een adequaat inzicht verschaffen in het functioneren van de ranking in de context van hun gebruik van specifieke onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachines. Opdat de doelstelling van deze verordening wordt verwezenlijkt, mag de inachtneming van de commerciële belangen van aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachines nooit leiden tot een weigering inzage te verlenen in de belangrijkste parameters voor het bepalen van de ranking. In dit verband [...]<sup>7</sup>**

moet de gegeven beschrijving minstens op actuele gegevens over de relevantie van de gebruikte rankingparameters zijn gebaseerd. **Indien de belangrijkste parameters of de informatie over het relatieve belang ervan als bedrijfsgeheim worden beschouwd, moet artikel 1, lid 2, onder b), van Richtlijn (EU) 2016/943 van toepassing zijn.**

---

<sup>7</sup> [...]

- (19) Wanneer een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten zelf bepaalde goederen of diensten aan consument aanbiedt via zijn eigen onlinetussenhandelsdiensten, of dat doet via een zakelijke gebruiker waarover hij zeggenschap heeft, mag die aanbieder rechtstreeks concurreren met andere zakelijke gebruikers van zijn onlinetussenhandelsdiensten waarover de aanbieder geen zeggenschap heeft. Met name in dergelijke situaties is het belangrijk dat de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten op transparante wijze optreedt en een omschrijving geeft van elke gedifferentieerde behandeling door middel van juridische, commerciële of technische middelen die hij eventueel toepast op goederen of diensten die hij zelf aanbiedt, ten opzichte van die welke worden aangeboden door zakelijke gebruikers. Teneinde de evenredigheid te waarborgen, moet deze verplichting van toepassing zijn op het niveau van de algehele onlinetussenhandelsdiensten en niet op het niveau van afzonderlijke goederen of diensten die via dergelijke diensten worden aangeboden.
- (20) De mogelijkheid om toegang te krijgen tot gegevens, waaronder persoonlijke gegevens, en die te gebruiken, kan in de onlineplatformeconomie tot aanzienlijke waardecreatie leiden, **zowel in het algemeen als voor de betrokken zakelijke gebruikers en onlinetussenhandelsdiensten.** Het is daarom belangrijk dat aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten zakelijke gebruikers een duidelijke omschrijving geven van het toepassingsgebied, de aard en de voorwaarden betreffende de toegang die zij verlenen tot bepaalde categorieën gegevens en betreffende het gebruik daarvan. De omschrijving moet proportioneel zijn en kan een vermelding omvatten van algemene voorwaarden voor toegang, in plaats van een exhaustieve lijst van daadwerkelijke gegevens, of van categorieën gegevens, om zakelijke gebruikers in staat te stellen te begrijpen of zij de gegevens kunnen gebruiken om meerwaarde te creëren, onder meer door eventueel gebruik te maken van gegevensdiensten van derden. **Die transparantiemaatregelen kunnen tot meer uitwisseling van gegevens bijdragen en de doelstelling een gemeenschappelijke Europese gegevensruimte tot stand te brengen, kracht bijzetten als belangrijke bron van innovatie en groei.** Bij de verwerking van gegevens moeten de voorschriften inzake gegevensbescherming, met name Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad<sup>8</sup>, worden nageleefd.

---

<sup>8</sup> Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).

- (21) Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten mogen in bepaalde gevallen in de algemene voorwaarden een beperking opleggen aan zakelijke gebruikers wat betreft hun mogelijkheden om onder gunstiger voorwaarden goederen of diensten aan consumenten aan te bieden via andere middelen dan die onlinetussenhandelsdiensten. In die gevallen moeten de betrokken aanbieders vermelden op welke gronden zij dat doen, en met name opgeven wat de belangrijkste economische, commerciële of juridische overwegingen voor die beperkingen zijn. Deze transparantieverplichting mag echter niet worden opgevat als zijnde van invloed op de beoordeling van de rechtmatigheid van die beperkingen op grond van andere wetgevingshandelingen van de Unie of wetgeving van de lidstaten die conform is met de Uniewetgeving, onder meer op het gebied van mededinging en oneerlijke handelspraktijken, en de toepassing van die wetgeving.
- (22) Teneinde zakelijke gebruikers, met inbegrip van de zakelijke gebruikers wier gebruik van de relevante onlinetussenhandelsdiensten eventueel is opgeschort of beëindigd, toegang te bieden tot onmiddellijke, passende en doeltreffende verhaalmogelijkheden, moeten aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten in een intern klachtenafhandelings-systeem voorzien. Dat interne klachtenafhandlingssysteem moet waarborgen dat een aanzienlijk deel van de klachten bilateraal kan worden opgelost door de aanbieder van de onlinetussenhandelsdiensten en de betrokken zakelijke gebruiker. Daarnaast moet ervoor worden gezorgd dat aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten informatie over het functioneren en de doeltreffendheid van hun interne klachtenafhandlingssysteem publiceren, hetgeen ertoe bijdraagt dat zakelijke gebruikers inzicht krijgen in de soorten problemen die zich kunnen voordoen in het kader van de levering van verschillende onlinetussenhandelsdiensten, en in de mogelijkheid om tot een snelle en bilaterale oplossing daarvan te komen.

- (23) De verplichtingen in deze verordening met betrekking tot de interne klachtenafhandelingssystemen moeten aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten een redelijke mate van flexibiliteit geven bij het toepassen van die systemen en het behandelen van afzonderlijke klachten, teneinde de administratieve lasten tot een minimum te beperken. Daarnaast moeten de interne klachtenafhandelingssystemen de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten de mogelijkheid geven om zo nodig op passende wijze elk gebruik te kwader trouw aan te pakken dat bepaalde zakelijke gebruikers eventueel van die systemen trachten te maken. [...] Gezien de kosten voor het opzetten en toepassen van die systemen, is het passend aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten die overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie<sup>9</sup> kleine ondernemingen zijn, vrij te stellen van deze verplichtingen. **De regels inzake consolidatie in deze aanbeveling waarborgen dat omzeiling niet mogelijk is. Deze uitzondering mag geen afbreuk doen aan het recht van die ondernemingen om op vrijwillige basis een intern klachtenafhandelingssysteem op te zetten dat aan de criteria van deze verordening voldoet.**

---

<sup>9</sup> [...]

- (24) Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten en hun zakelijke gebruikers kunnen door middel van bemiddeling hun geschillen op bevredigende wijze oplossen, zonder dat zij gebruik hoeven te maken van gerechtelijke procedures, die tijdrovend en duur kunnen zijn. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten dienen bemiddeling derhalve te faciliteren, met name door **minstens twee overheidsbemiddelaars of particuliere** bemiddelaars aan te wijzen waarvan zij gebruik zouden maken. **Het vaststellen van een minimumaantal aan te wijzen bemiddelaars moet de neutraliteit van de bemiddelaars waarborgen.** Bemiddelaars die hun diensten verlenen vanuit een plaats buiten de Unie, mogen alleen worden aangewezen indien is gewaarborgd dat het gebruik van deze diensten de betrokken zakelijke gebruikers op geen enkele wijze de juridische bescherming ontnemt die de wetgeving van de Unie of de wetgeving van de lidstaten hen biedt, waaronder de vereisten van deze verordening en de toepasselijke wetgeving inzake de bescherming van persoonlijke gegevens en bedrijfsgeheimen. Opdat zij toegankelijk, rechtvaardig, en zo snel, efficiënt en doeltreffend mogelijk zijn, moeten deze bemiddelaars voldoen aan bepaalde vaste criteria. **Het moet aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten en hun zakelijke gebruikers echter vrijstaan om gezamenlijk ongeacht welke door hen gekozen bemiddelaar aan te wijzen nadat tussen hen een geschil is ontstaan. De bemiddeling krachtens deze verordening moet overeenkomstig Richtlijn 2008/52/EG een vrijwillige procedure zijn, in die zin dat de partijen er zelf voor verantwoordelijk zijn en deze te allen tijde kunnen inleiden en beëindigen. Niettegenstaande het vrijwillige karakter ervan moeten verzoeken om in de in deze verordening geregelde bemiddeling te treden, door de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten te goeder trouw worden onderzocht.**

- (25) Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten dienen een redelijk aandeel van de totale kosten van de bemiddeling te dragen, rekening houdend met alle relevante elementen van de zaak in kwestie. Daartoe dient de bemiddelaar voor elke afzonderlijke zaak aan te geven welk aandeel redelijk is. [...] **Gezien de kosten en de administratieve lasten die gepaard gaan met de verplichting bemiddelaars aan te wijzen in de algemene voorwaarden, is het passend aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten die overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie kleine ondernemingen zijn, daarvan vrij te stellen. De regels inzake consolidatie in deze aanbeveling waarborgen dat omzeiling niet mogelijk is. Niettemin mag dit geen afbreuk doen aan het recht van die ondernemingen om in hun algemene voorwaarden bemiddelaars aan te wijzen die aan de criteria van deze verordening voldoen.**
- (26) Teneinde geschillenbeslechting met betrekking tot de levering van onlinetussenhandelsdiensten door middel van bemiddelingsdiensten in de Unie te bevorderen, dient de Commissie het opzetten van, tot nu toe ontbrekende, gespecialiseerde bemiddelingsorganisaties aan te moedigen. De betrokkenheid van bemiddelaars met gespecialiseerde kennis van onlinetussenhandelsdiensten en onlinezoekmachines alsmede van de specifieke bedrijfstakken waarin deze diensten worden geleverd, moet bijdragen tot het vertrouwen van beide partijen in het bemiddelingsproces en moet ertoe leiden dat het waarschijnlijker wordt dat dat proces snelle, rechtvaardige en bevredigende resultaten oplevert.



(27) Verschillende factoren, waaronder beperkte financiële middelen, angst voor represailles en de exclusieve keuze van bepalingen inzake toepasselijk recht en te gebruiken forums in de algemene voorwaarden, kunnen een beperking vormen voor de doeltreffendheid van bestaande voorzieningen in rechte, met name voor zover zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites verplicht zijn individueel en herkenbaar op te treden. Opdat deze verordening doeltreffend wordt toegepast, moeten organisaties, verenigingen die zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites vertegenwoordigen en bepaalde, in de lidstaten opgezette overheidsorganen beschikken over beroepsmogelijkheden voor nationale rechtbanken **overeenkomstig nationaal recht, waaronder de nationale procedurele voorschriften**. Die beroepsmogelijkheden moeten inbreuken op de in deze verordening vastgestelde regels beëindigen of verbieden en moeten voorkomen dat in de toekomst schade wordt berokkend die duurzame zakelijke relaties in de onlineplatformeconomie kan ondermijnen. Opdat die organisaties of verenigingen dat recht doeltreffend en passend uitoefenen, moeten zij aan bepaalde criteria voldoen. **Zij moeten met name correct volgens het recht van een lidstaat zijn opgericht, mogen geen winstoogmerk hebben en moeten hun doelstellingen op duurzame basis nastreven.** **Deze voorschriften moeten voorkomen dat organisaties of verenigingen ad hoc met het oog op een bepaalde actie of bepaalde acties worden opgericht, of om winst te maken.** **Voorts moet de volledige openbaarmaking van de leden, governancestructuur en financiering voorkomen dat derde partijen als financieringsverstrekker onrechtmatig invloed uitoefenen. Teneinde belangenconflicten te voorkomen, mogen organisaties of verenigingen die zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites vertegenwoordigen, geen financiering van aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachines aanvaarden.** Gezien de bijzondere status van de desbetreffende overheidsorganen in de lidstaten waar die organen zijn opgericht, dient slechts de verplichting te worden vastgesteld dat deze specifiek conform de desbetreffende regels van de nationale wetgeving belast zijn met het instellen van beroep in het gemeenschappelijk belang van de betrokken partijen of in het algemeen belang, zonder dat het noodzakelijk is deze criteria op die overheidsorganen toe te passen.

**(27a) Aan de Commissie moet worden meegedeeld welke organisaties, verenigingen en overheidsorganen volgens de lidstaten in aanmerking moeten komen om overeenkomstig de bepalingen van deze verordening beroep in te stellen. Bij die mededeling moeten de lidstaten de toepasselijke nationale bepalingen vermelden volgens welke de organisatie, de vereniging of het overheidsorgaan is opgericht en, in voorkomend geval, het toepasselijke openbaar register waarin de organisatie of vereniging is geregistreerd. Deze aanvullende optie van aanwijzing door de lidstaten moet een zeker niveau van rechtszekerheid en voorspelbaarheid bieden waarop zakelijke gebruikers en gebruikers van zakelijke websites kunnen rekenen. Tegelijkertijd moet zij de gerechtelijke procedures efficiënter en korter maken, hetgeen in dit verband gepast lijkt. De Commissie moet zorgen voor de publicatie van de lijst van deze organisaties, verenigingen en overheidsorganen in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, waarbij die lijst moet dienen als weerlegbaar bewijs van de rechtsbevoegdheid van de organisatie, de vereniging of het overheidsorgaan die, respectievelijk dat het beroep instelt. Indien er tegen een aanwijzing bezwaren worden geuit, moet de lidstaat die een organisatie, een vereniging of overheidsorgaan heeft aangewezen, die bezwaren onderzoeken. Organisaties, verenigingen en overheidsorganen die niet door een lidstaat zijn aangewezen, moeten de mogelijkheid hebben beroep in te stellen bij nationale rechtbanken, onder voorbehoud van een onderzoek naar de rechtsbevoegdheid overeenkomstig de criteria van deze verordening.**

Die beroepen mogen geenszins afbreuk doen aan de rechten van de zakelijke gebruikers en gebruikers van zakelijke websites om afzonderlijk gerechtelijke stappen te ondernemen.

**(27b) De lidstaten beschikken reeds over verschillende handhavingssystemen, en mogen er niet toe worden verplicht nieuwe nationale handhavingsinstanties op te zetten. De lidstaten moeten de handhaving van deze verordening kunnen toevertrouwen aan bestaande instanties, waaronder rechtbanken. Deze verordening mag lidstaten niet verplichten te voorzien in handhaving ex officio of boeten op te leggen.**

- (28) Door de betrokken dienstverleners of door organisaties of verenigingen die hen vertegenwoordigen opgestelde gedragscodes kunnen bijdragen tot de juiste toepassing van deze verordening en moeten daarom worden aangemoedigd. Bij het opstellen van die gedragscodes, in overleg met alle betrokken belanghebbenden, dient rekening te worden gehouden met de specifieke kenmerken van de betrokken bedrijfstakken en van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen. **Die gedragscodes moeten derhalve ter voorkoming van onnodige toegangsdrempels in objectieve en niet-discriminerende bewoordingen zijn opgesteld.**
- (29) De Commissie moet deze verordening op gezette tijden evalueren, met name om na te gaan of zij in het licht van de relevante technologische of commerciële ontwikkelingen moet worden gewijzigd. **Teneinde een breed overzicht van die ontwikkelingen te verkrijgen, moet bij de evaluatie rekening worden gehouden met de ervaringen van de lidstaten en relevante belanghebbenden.**
- (30) Bij het verstrekken van de op grond van deze verordening vereiste informatie moet zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de specifieke behoeften van personen met een handicap, overeenkomstig de doelstellingen van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap<sup>10</sup>.
- (31) Daar de doelstelling van deze verordening, namelijk **het reguleren van bepaalde aspecten inzake transparantie en beroepsmogelijkheden teneinde** een eerlijk, voorspelbaar, duurzaam en betrouwbaar online ondernemingsklimaat binnen de interne markt te waarborgen, niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen ervan beter door de Unie kan worden verwezenlijkt, kan de Unie overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken.

---

<sup>10</sup> VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCPRD), te raadplegen op: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

(32) [...]

(33) Deze verordening beoogt de volledige eerbiediging van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht te waarborgen en de toepassing van de vrijheid van ondernemerschap te bevorderen die respectievelijk in artikel 47 en artikel 16 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn vastgesteld.

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

### *Artikel 1*

#### ***Onderwerp en toepassingsgebied***

1. **Doel van** [...] deze verordening is **bij te dragen tot het goed functioneren van de interne markt door het vaststellen van voorschriften** [...] om te waarborgen dat aan zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten en gebruikers van zakelijke websites in verband met onlinezoekmachines passende transparantie en doeltreffende voorzieningen in rechte worden verleend.
2. Deze verordening is van toepassing op onlinetussenhandelsdiensten en onlinezoekmachines die worden verstrekt, of worden aangeboden om te worden verstrekt, aan respectievelijk zakelijke gebruikers en gebruikers van zakelijke websites die hun vestigings- of woonplaats in de Unie hebben en die via onlinetussenhandelsdiensten of onlinezoekmachines goederen of diensten aanbieden aan consumenten in de Unie, ongeacht de vestigings- of woonplaats van de aanbieders van die diensten **en ongeacht het recht dat anders van toepassing zou zijn**.

- 3. Nationale voorschriften die, in overeenstemming met het recht van de Unie, eenzijdige gedragingen of oneerlijke handelspraktijken verbieden of bestraffen, worden door deze verordening onverlet gelaten. Het nationaal burgerlijk recht, en met name het contractenrecht, bijvoorbeeld de voorschriften betreffende de geldigheid, vorming, effecten of beëindiging van een contract, voor zover de voorschriften in het nationaal burgerlijk recht in overeenstemming zijn met het Unierecht en de toepasselijke aspecten niet onder de bepalingen van deze verordening vallen, worden door deze verordening onverlet gelaten.**
- 4. Het Unierecht dat toepasselijk is op het gebied van justitiële samenwerking in burgerlijke zaken, mededinging, gegevensbescherming, bescherming van bedrijfsgeheimen, consumentenbescherming, elektronische handel en financiële diensten wordt door deze verordening onverlet gelaten.**

## *Artikel 2*

### ***Definities***

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) "zakelijke gebruiker": een natuurlijke of rechtspersoon die via onlinetussenhandelsdiensten goederen of diensten aan consumenten aanbiedt voor doeleinden die verband houden met diens handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;
- 2) "onlinetussenhandelsdiensten": diensten die aan alle onderstaande criteria voldoen:
  - a) zij vormen diensten van de informatiemaatschappij in de zin van artikel 1, lid 1, onder b), van Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad<sup>11</sup>;

---

<sup>11</sup> Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PB L 241 van 17.9.2015, blz. 1).

- b) zij geven zakelijke gebruikers de mogelijkheid om goederen of diensten aan te bieden aan consumenten, met het oog op het vergemakkelijken van het initiëren van directe transacties tussen zakelijke gebruikers en consumenten, ongeacht of die transacties uiteindelijk worden uitgevoerd;
  - c) zij worden aan zakelijke gebruikers geleverd op basis van contractuele verhoudingen tussen [...] de aanbieder van dergelijke diensten en [...] zakelijke gebruikers **die goederen of diensten aanbieden aan consumenten** [...];
- 3) "aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten": elke natuurlijke of rechtspersoon die onlinetussenhandelsdiensten aan zakelijke gebruikers levert of aanbiedt die te leveren;
  - 4) "consument": een natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die buiten zijn/haar handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit vallen;
  - 5) "onlinezoekmachine": een digitale dienst die het gebruikers mogelijk maakt zoekacties uit te voeren op in beginsel alle websites of websites in een bepaalde taal op basis van een zoekvraag over ongeacht welk onderwerp in de vorm van een trefwoord, frase of andere input, en die [...] **resultaten in ongeacht welk formaat** met informatie over de opgevraagde inhoud oplevert;
  - 6) "aanbieder van onlinezoekmachines": natuurlijke of rechtspersoon die onlinezoekmachines aan consumenten levert of aanbiedt die te leveren;
  - 7) "gebruiker van zakelijke websites": een natuurlijke of rechtspersoon die **een online-interface gebruikt, [...] dat wil zeggen ongeacht welke software, met inbegrip van een website of een deel van een website en applicaties, waaronder mobiele applicaties**, om goederen of diensten aan consumenten aan te bieden voor doeleinden die verband houden met diens handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

- 8) "ranking": het relatieve belang dat wordt gegeven aan de goederen of diensten die [...] worden aangeboden via onlinetussenhandelsdiensten, of [...] de **relevantie die door onlinezoekmachines aan zoekresultaten wordt gegeven**, zoals gepresenteerd, georganiseerd of meegedeeld [...] door respectievelijk de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of door aanbieders van onlinezoekmachines, ongeacht de technologische middelen die voor die presentatie, organisatie of mededeling worden gebruikt;
- 9) "zeggenschap": eigendom van, of de capaciteit om beslissende invloed uit te oefenen op, een onderneming, in de zin van artikel 3, lid 2, van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad<sup>12</sup>;
- 10) "algemene voorwaarden": alle algemene voorwaarden **of specificaties**, ongeacht de benaming of vorm ervan, die van toepassing zijn op de contractuele verhouding tussen de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten en de zakelijke gebruikers ervan, en die eenzijdig door de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten worden bepaald.
- 11) "bemiddeling": een gestructureerde procedure in de zin van artikel 3, onder a), van Richtlijn 2008/52/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende bepaalde aspecten van bemiddeling/mediation in burgerlijke en handelszaken.**
- 12) "duurzame drager": een hulpmiddel dat zakelijke gebruikers in staat stelt informatie die persoonlijk aan hen is gericht op te slaan op een wijze die deze informatie toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die is afgestemd op het doel waarvoor de informatie kan dienen, en die een ongewijzigde reproductie van de opgeslagen informatie mogelijk maakt.**

---

<sup>12</sup> Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen (de "EG-concentratieverordening") (PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1).

### Artikel 3

#### **Voorspelbaarheid van de [...] algemene voorwaarden**

1. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten zorgen ervoor dat hun algemene voorwaarden:
  - a) zijn opgesteld in **duidelijke en begrijpelijke** taal;
  - b) gemakkelijk toegankelijk zijn voor zakelijke gebruikers tijdens alle fasen van hun commerciële verhouding met de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten, waaronder tijdens de precontractuele fase;
  - c) de [...] redenen omvatten voor besluiten tot volledige of gedeeltelijke opschorting of beëindiging van de verstrekking van hun onlinetussenhandelsdiensten aan zakelijke gebruikers.

2. [...]

[...] Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten stellen [...] de betrokken zakelijke gebruikers **op een duurzame drager** [...] in kennis van elke [...] **voorgestelde** wijziging van hun algemene voorwaarden.

De [...] **voorgestelde** wijzigingen worden niet uitgevoerd voordat een kennisgevingsperiode is verstreken die redelijk is en evenredig is aan de aard en reikwijdte van de beoogde wijzigingen en aan de gevolgen daarvan voor de betrokken zakelijke gebruiker. De kennisgevingsperiode bedraagt ten minste 15 dagen te rekenen vanaf de dag waarop de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten de betrokken zakelijke gebruiker in kennis stelt van de [...] **voorgestelde** wijzigingen.

De betrokken zakelijke gebruiker kan **op elk moment na de kennisgeving** door middel van een schriftelijke verklaring of een ondubbelzinnige actieve handeling afstand doen van de in lid 2 bedoelde kennisgevingsperiode.



3. [...] Algemene voorwaarden of specifieke bepalingen daarvan, die niet voldoen aan de vereisten van lid 1, en wijzigingen van de algemene voorwaarden die door een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten worden uitgevoerd in strijd met de bepalingen van lid 2, zijn niet-bindend voor de betrokken zakelijke gebruiker.
4. [...] Indien een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten [...] uit hoofde van **regelgeving** [...] verplicht is zijn algemene voorwaarden te wijzigen op een manier die hem niet toestaat de in de tweede alinea van lid 2 bedoelde kennisgevingsperiode in acht te nemen, **is deze kennisgevingsperiode niet van toepassing.**

#### *Artikel 4*

#### *Opschorting en beëindiging*

[...] [...]

[...] [...]

1. Indien een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten besluit om de verstrekking van zijn onlinetussenhandelsdiensten aan een bepaalde zakelijke gebruiker in verband met afzonderlijke goederen of diensten die door die zakelijke gebruiker worden aangeboden, op te schorten, verstrekt hij de betrokken zakelijke gebruiker voordat of op het moment dat de opschorting ingaat, een motivering van dat besluit op een duurzame drager.
2. Indien een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten besluit om de verstrekking van zijn onlinetussenhandelsdiensten aan een bepaalde zakelijke gebruiker geheel te beëindigen, verstrekt hij de betrokken zakelijke gebruiker minstens 30 dagen voordat de beëindiging ingaat een motivering van dat besluit op een duurzame drager.
3. De opzegtermijn in lid 2 geldt niet indien een aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten:
  - a) onder regelgeving valt die hem ertoe verplicht de verstrekking van het geheel van zijn onlinetussenhandelsdiensten aan een bepaalde zakelijke gebruiker te beëindigen op een manier die hem niet de mogelijkheid biedt deze opzegtermijn in acht te nemen; of
  - b) op grond van met Unierecht conforme nationale wetgevingsbepalingen een recht van beëindiging om dwingende redenen uitoefent.

De aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten verstrekt de betrokken zakelijke gebruiker onverwijld een motivering van dat besluit op een duurzame drager.

4. **De in de leden 1 en 2 bedoelde motivering omvat de specifieke feiten of omstandigheden die tot het besluit van de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten hebben geleid en de in artikel 3, lid 1, onder c), bedoelde toepasselijke redenen voor dat besluit.**

#### *Artikel 5*

#### ***Ranking***

1. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten stellen in hun algemene voorwaarden de belangrijkste parameters vast waarmee de ranking wordt bepaald, alsmede [...] het relatieve belang van die belangrijkste parameters ten opzichte van andere parameters.  
  
[...]
2. Aanbieders van onlinezoekmachines stellen de gebruikers van zakelijke websites in kennis van de belangrijkste parameters waarmee de ranking **en het relatieve belang van die belangrijkste parameters ten opzichte van andere parameters** worden bepaald, [...] door middel van een in **duidelijke en begrijpelijke** taal gestelde omschrijving die gemakkelijk en openbaar beschikbaar is op de onlinezoekmachines van die aanbieders. Zij zorgen ervoor dat die omschrijving actueel is.
- 2a. **Indien de belangrijkste parameters de mogelijkheid omvatten om de ranking te beïnvloeden middels een door zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites aan de aanbieder betaalde directe of indirecte vergoeding, geeft die aanbieder ook een omschrijving van die mogelijkheid en van de gevolgen van een dergelijke vergoeding voor de ranking, overeenkomstig de voorschriften van de leden 1 en 2.**

3. De in de leden 1, [...] 2 **en 2a** bedoelde omschrijvingen zijn afdoende om de zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites in staat te stellen adequaat inzicht te krijgen in de vraag of en in welke mate in het rankingmechanisme met het volgende rekening wordt gehouden:
- a) de kenmerken van de goederen en diensten die via de onlinetussenhandelsdiensten of de onlinezoekmachine aan consumenten worden aangeboden;
  - b) de relevantie van die kenmerken voor die consumenten;
  - c) ten aanzien van onlinezoekmachines, de ontwerpkenmerken van de door de gebruikers van zakelijke websites gebruikte website.
4. [...]

#### *Artikel 6*

#### ***Gedifferentieerde behandeling***

1. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten nemen in hun algemene voorwaarden een omschrijving op van elke gedifferentieerde behandeling die zij geven of kunnen geven in verband met enerzijds goederen of diensten die via die onlinetussenhandelsdiensten worden aangeboden aan consumenten door die aanbieder zelf of door zakelijke gebruikers waarover die aanbieder zeggenschap heeft, en anderzijds andere zakelijke gebruikers.
2. De in lid 1 bedoelde omschrijving omvat [...] **met name**, indien van toepassing, elke gedifferentieerde behandeling door middel van specifieke door de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten getroffen maatregelen, of door middel van diens gedrag, met betrekking tot een of meer van de volgende elementen:

- a) toegang door de aanbieder of door de zakelijke gebruikers waarover die aanbieder zeggenschap heeft, tot persoonlijke gegevens of andere gegevens, dan wel beide soorten gegevens, die zakelijke gebruikers of consumenten verstrekken ten behoeve van het gebruik van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten of die worden gegenereerd bij de verstrekking van dergelijke diensten;
- b) ranking;
- c) elke directe of indirecte vergoeding die in rekening wordt gebracht voor het gebruik van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten;

toegang tot, [...] voorwaarden voor [...] **of elke directe of indirecte vergoeding voor het gebruik van** diensten die direct zijn gekoppeld aan of een aanvulling vormen op de betrokken onlinetussenhandelsdiensten.

#### *Artikel 7*

#### ***Toegang tot gegevens***

1. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten nemen in hun algemene voorwaarden een omschrijving op van de technische en contractuele toegang, of het ontbreken daarvan, van zakelijke gebruikers tot persoonlijke gegevens of andere gegevens, dan wel beide soorten gegevens, die zakelijke gebruikers of consumenten verstrekken ten behoeve van het gebruik van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten of die worden gegenereerd bij de verstrekking van dergelijke diensten.
2. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten stellen zakelijke gebruikers door middel van de in lid 1 bedoelde omschrijving op adequate wijze in kennis van **met name** het volgende:
  - a) of de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten toegang heeft tot persoonlijke gegevens of andere gegevens, dan wel beide soorten gegevens, die zakelijke gebruikers of consumenten verstrekken ten behoeve van het gebruik van die diensten of die worden gegenereerd bij de verstrekking van die diensten, en indien dat het geval is, om welke categorieën gegevens het gaat, wat de voorwaarden voor toegang zijn, **en of die gegevens aan derden worden verstrekt;**

- b) of een zakelijke gebruiker toegang heeft tot persoonlijke gegevens of andere gegevens, dan wel beide soorten gegevens, die die zakelijke gebruiker verstrekt in verband met zijn gebruik van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten of die worden gegenereerd bij de verstrekking van die diensten aan die gebruiker en de consumenten van zijn goederen of diensten, en indien dat het geval is, om welke categorieën gegevens het gaat en wat de voorwaarden voor toegang zijn;
- c) of, in aanvulling op punt b), een zakelijke gebruiker toegang heeft tot persoonlijke gegevens of andere gegevens, dan wel beide soorten gegevens, waaronder in gebundelde vorm, die worden verstrekt door of worden gegenereerd bij de verstrekking van de onlinetussenhandelsdiensten aan alle zakelijke gebruikers en consumenten daarvan, en indien dat het geval is, om welke categorieën gegevens het gaat en wat de voorwaarden voor toegang zijn.

#### *Artikel 8*

##### ***Beperkingen inzake het aanbieden van afwijkende voorwaarden via andere middelen***

1. Indien aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten bij de verstrekking van hun diensten aan zakelijke gebruikers **overeenkomstig het nationaal recht** beperkingen opleggen ten aanzien van het aanbieden van dezelfde goederen en diensten aan consumenten onder afwijkende voorwaarden via andere middelen dan deze diensten, nemen zij redenen voor die beperking op in hun algemene voorwaarden en zorgen zij ervoor dat die redenen gemakkelijk toegankelijk zijn voor het publiek. Die redenen moeten de belangrijkste economische, commerciële of juridische overwegingen voor die beperkingen omvatten.
2. De in lid 1 vastgestelde verplichting doet geen afbreuk aan verbods- of beperkingsbepalingen inzake het opleggen van dergelijke beperkingen die voortvloeien uit de toepassing van andere EU-regels of uit nationale regels die in overeenstemming met het recht van de Unie zijn en die op de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten van toepassing zijn.

## *Artikel 9*

### ***Intern klachtenafhandelingssysteem***

1. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten zorgen voor een intern systeem voor het afhandelen van de klachten van zakelijke gebruikers.

Dat interne klachtenafhandelingssysteem is gemakkelijk toegankelijk voor zakelijke gebruikers. Via dat systeem kunnen zij rechtstreeks klachten indienen bij de betrokken aanbieder met betrekking tot elk van de volgende problemen:

- a) vermeende niet-naleving door die aanbieder van in deze verordening vastgestelde wettelijke verplichtingen die gevolgen heeft voor de klager;
  - b) technologische kwesties die rechtstreeks verband houden met de verstrekking van onlinetussenhandelsdiensten en die [...] gevolgen hebben voor de klager;
  - c) maatregelen die door de aanbieder zijn getroffen, dan wel gedrag van die aanbieder, die rechtstreeks verband houden met de verstrekking van de onlinetussenhandelsdiensten en die [...] gevolgen hebben voor de klager .
2. In het kader van hun interne klachtenafhandelingssysteem voeren aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten de volgende taken uit:
    - a) zij onderzoeken de ingediende klachten terdege en geven er zo nodig gevolg aan om het aan de orde gestelde probleem adequaat op te lossen, op een manier die in verhouding staat tot het belang en de complexiteit ervan;
    - b) zij verwerken klachten vlot en doeltreffend en houden daarbij rekening met het belang en de complexiteit van de kwestie;
    - c) zij stellen de klager op individuele wijze en in **duidelijke en begrijpelijke** [...] taal in kennis van het resultaat van het interne klachtenafhandelingsproces.

3. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten [...] **verschaffen** in hun algemene voorwaarden alle relevante informatie die verband houdt met de toegang tot en de werking van hun interne klachtenafhandelingssysteem.
4. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten stellen jaarlijks informatie vast over de werking en de doeltreffendheid van hun interne klachtenafhandelingssysteem en zorgen ervoor dat deze gemakkelijk toegankelijk is voor het publiek.

Die informatie omvat het totale aantal ingediende klachten, de **voornaamste soorten** klachten **en** hoeveel tijd er **gemiddeld** nodig was voor de verwerking van de klachten [...].

5. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten die kleine ondernemingen zijn in de zin van artikel 2, lid 2, van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG<sup>13</sup>.

---

<sup>13</sup> Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).



*Artikel 10*  
***Bemiddeling***

1. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten wijzen in hun algemene voorwaarden [...] **twee** of meer bemiddelaars aan waarmee zij bereid zijn te werken om te trachten tot overeenstemming te komen met zakelijke gebruikers wat betreft een minnelijke schikking van geschillen tussen de aanbieder en zakelijke gebruiker naar aanleiding van de verstrekking van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten, waaronder klachten die niet konden worden opgelost door middel van het in artikel 9 bedoelde interne klachtenafhandelingssysteem.

Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten mogen alleen bemiddelaars aanwijzen die hun diensten verlenen vanuit een plaats buiten de Unie indien is gewaarborgd dat zulks de betrokken zakelijke gebruikers geen in het recht van de Unie of de wetgeving van de lidstaten vastgestelde juridische bescherming ontnemt als gevolg van het feit dat de bemiddelaars die diensten vanuit een plaats buiten de Unie verlenen.

- 1a. Het staat de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten en hun zakelijke gebruikers vrij om, nadat tussen hen een geschil is ontstaan, samen een door hen gekozen bemiddelaar aan te wijzen die niet in de algemene voorwaarden van de aanbieder van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten is aangewezen.**

2. De in lid 1 bedoelde bemiddelaars voldoen aan de volgende vereisten:
  - a) zij zijn onpartijdig en onafhankelijk **van zowel de betrokken aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten als de betrokken zakelijke gebruiker;**
  - b) de bemiddelingsdiensten die zij aanbieden, zijn betaalbaar voor **een** [...] zakelijke gebruiker van de betrokken onlinetussenhandelsdiensten;

- c) zij zijn in staat om bemiddelingsdiensten te verlenen in de taal van de algemene voorwaarden die van toepassing zijn op de contractuele verhouding tussen de aanbieder van onlinetussenhandelsdiensten en de betrokken zakelijke gebruiker;
  - d) zij zijn gemakkelijk toegankelijk, ofwel fysiek in de vestigings- of woonplaats van de zakelijke gebruiker, ofwel op afstand door middel van communicatietechnologie;
  - e) zij zijn in staat om hun bemiddelingsdiensten onverwijld te verlenen;
  - f) zij hebben voldoende begrip van de algemene handelsbetrekkingen tussen ondernemingen, waardoor zij in staat zijn om op doeltreffende wijze bij te dragen tot de poging om geschillen te beslechten.
3. Aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten **en zakelijke gebruikers** werken te goeder trouw [...] **wanneer zij trachten** tot overeenstemming te komen door bemiddeling van een bemiddelaar die zij overeenkomstig lid 1 hebben aangewezen, teneinde tot overeenstemming te komen wat betreft de beslechting van het geschil.
4. De aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten dragen een redelijk aandeel van de totale kosten van de bemiddeling in elke afzonderlijke zaak. Op basis van een voorstel van de bemiddelaar wordt vastgesteld wat een redelijk aandeel van die totale kosten is, waarbij rekening wordt gehouden met alle relevante elementen van de desbetreffende zaak, en met name met de relatieve gegrondheid van de verwijten van de partijen bij het geschil, het gedrag van de partijen, alsmede de grootte en de financiële draagkracht van de partijen in verhouding tot elkaar. [...]
5. Pogingen om overeenkomstig dit artikel door bemiddeling tot overeenstemming over de beslechting van een geschil te komen, doen geen afbreuk aan de rechten van de aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten en van de betrokken zakelijke gebruikers om op elk moment tijdens of na het bemiddelingsproces een gerechtelijke procedure in te leiden.

**5a. De in lid 1 vastgestelde verplichting is niet van toepassing op aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten die kleine ondernemingen zijn in de zin van artikel 2, lid 2, van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG.**

*Artikel 11*

***Gespecialiseerde bemiddelaars***

De Commissie moedigt aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten alsmede organisaties en verenigingen die hen vertegenwoordigen aan om afzonderlijk of gezamenlijk een of meerdere organisaties op te zetten die bemiddelingsdiensten aanbieden die voldoen aan de in artikel 10, lid 2, vastgestelde voorschriften, met het specifieke doel het vergemakkelijken van de minnelijke schikking van geschillen met zakelijke gebruikers in verband met de verstrekking van dergelijke diensten, met name rekening houdend met de grensoverschrijdende aard van onlinetussenhandelsdiensten.

*Artikel 12*

***Door vertegenwoordigende organisaties of verenigingen en door overheidsorganen ingeleide gerechtelijke procedures***

1. Organisaties en verenigingen die een rechtmatig belang hebben bij het vertegenwoordigen van zakelijke gebruikers of bij het vertegenwoordigen van gebruikers van zakelijke websites, alsmede in de lidstaten opgezette overheidsorganen, [...] hebben het recht een vordering in te stellen bij de **bevoegde** nationale rechtbanken in de Unie, in overeenstemming met de regels van de wetgeving van de lidstaat waar de vordering wordt ingesteld, teneinde niet-naleving door aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of door aanbieders van onlinezoekmachines van de toepasselijke in deze verordening vastgestelde voorschriften te beëindigen of te verbieden.

2. Organisaties en verenigingen hebben het in lid 1 bedoelde recht uitsluitend indien zij [...] aan alle volgende criteria voldoen:

- a) zij zijn op geldige wijze volgens het recht van een lidstaat opgericht;
- b) zij streven doelstellingen na die in het gezamenlijk belang zijn van de groep zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites die zij **duurzaam** vertegenwoordigen;
- c) zij hebben geen winstoogmerk [...];

**d) hun besluitvorming wordt niet onrechtmatig beïnvloed door derde partijen als financieringsverstrekker, en zij aanvaarden geen financiering van aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of van onlinezoekmachines.**

**Daartoe maken organisaties en verenigingen informatie over de leden, de governancestructuur en de financiering volledig openbaar.**

**2a.** In de lidstaten waarin [...] overheidsorganen zijn opgezet, hebben die overheidsorganen het in lid 1 bedoelde recht indien zij belast zijn met het verdedigen van de gezamenlijke belangen van zakelijke gebruikers of gebruikers van zakelijke websites of met het waarborgen van de naleving van de in deze verordening vastgestelde voorschriften, in overeenstemming met de nationale wetgeving van de betrokken lidstaat.

**2b. De lidstaten kunnen:**

- a) **op hun verzoek in hun lidstaat gevestigde organisaties en verenigingen aanwijzen die ten minste voldoen aan de voorschriften van lid 2;**

b) in hun lidstaat opgezette overheidsorganen aanwijzen die voldoen aan de voorschriften van lid 2a,

en waaraan het in lid 1 bedoelde recht is toegekend; zij delen de Commissie hun naam en doel mee.

2c. De Commissie stelt een lijst op van de in lid 2b bedoelde organisaties, verenigingen en overheidsorganen, met vermelding van hun doelstelling. Deze lijst wordt in het Publicatieblad van de Europese Unie bekendgemaakt. In deze lijst aangebrachte wijzigingen worden onverwijld bekendgemaakt; om de zes maanden wordt een geactualiseerde versie van de lijst bekendgemaakt.

2d. De rechtbanken aanvaarden deze lijst als bewijs van de handelingsbevoegdheid van de organisatie, de vereniging of het overheidsorgaan, onverminderd het recht na te gaan of de doelstelling van de eiser het instellen van een vordering in een specifiek geval rechtvaardigt.

2e. Indien een lidstaat of de Commissie bezwaren opwerpt met betrekking tot de naleving van de in lid 2 vastgestelde criteria door een organisatie of vereniging, of met betrekking tot de naleving van de in lid 2a vastgestelde door een overheidsorgaan, onderzoekt de lidstaat die de organisatie, de vereniging of het overheidsorgaan heeft aangewezen deze bezwaren en herroept hij in voorkomend geval de aanwijzing indien een of meer van de criteria niet worden nageleefd.

3. Het in lid 1 bedoelde recht laat het recht van zakelijke gebruikers en gebruikers van zakelijke websites onverlet om bij bevoegde nationale rechtbanken[...] een vordering in te stellen overeenkomstig de regels van de wetgeving van de lidstaat waar de vordering wordt ingesteld, op grond van individuele rechten en met als doel een einde te maken aan [...] de niet-naleving door aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten of aanbieders van onlinezoekmachines van de toepasselijke in deze verordening vastgestelde voorschriften.

Artikel 12a

Handhaving

**De lidstaten stellen de regels vast betreffende de sancties die van toepassing zijn bij overtreding van deze verordening en zorgen ervoor dat deze worden toegepast. De sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend.**

*Artikel 13*

***Gedragscodes***

1. De Commissie moedigt aanbieders van onlinetussenhandelsdiensten alsmede organisaties en verenigingen die hen vertegenwoordigen aan om gedragscodes op te stellen **die moeten** bijdragen tot de juiste toepassing van deze verordening, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de verschillende sectoren waarin onlinetussenhandelsdiensten worden verleend alsmede met de specifieke kenmerken van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen.
2. De Commissie moedigt aanbieders van onlinezoekmachines alsmede organisaties en verenigingen die hen vertegenwoordigen aan om gedragscodes op te stellen **die specifiek moeten** bijdragen tot de juiste toepassing van artikel 5 [...].

## *Artikel 14*

### ***Evaluatie***

1. Uiterlijk [*datum: drie jaar na de datum van inwerkingtreding*] en daarna om de drie jaar evalueert de Commissie deze verordening en brengt zij hierover verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité.
2. De eerste evaluatie van deze verordening wordt in het bijzonder uitgevoerd met het oog op het beoordelen van de naleving van, en van de gevolgen voor de onlineplatformeconomie, van de in de artikelen 5 tot en met 8 vastgestelde verplichtingen, waarbij tevens wordt nagegaan of aanvullende regels, onder meer inzake handhaving, mogelijkterwijs nodig zijn om een eerlijk, voorspelbaar, duurzaam en betrouwbaar online ondernemingsklimaat binnen de interne markt te waarborgen.
3. De lidstaten voorzien de Commissie van alle **in hun bezit zijnde** relevante informatie die zij nodig kan hebben voor het opstellen van het in lid 1 bedoelde verslag.
4. De Commissie houdt bij het uitvoeren van de evaluatie van deze verordening **onder meer** rekening met de adviezen en verslagen die zij ontvangt van de overeenkomstig Besluit C(2018)2393 van de Commissie opgerichte deskundigengroep van het Waarnemingscentrum voor de onlineplatformeconomie. **De Commissie zorgt ervoor dat bij de opstelling van het evaluatieverslag terdege rekening wordt gehouden met de adviezen van de lidstaten en de relevante belanghebbenden.** Daarnaast houdt zij voor zover passend rekening met de inhoud en werking van de in artikel 13 bedoelde gedragscodes.

*Artikel 15*

***Inwerkingtreding en toepassing***

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
2. Zij is van toepassing met ingang van [datum: [...] **twaaalf** maanden na de dag van de bekendmaking ervan].

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

*Voor het Europees Parlement*

*Voor de Raad*

*De voorzitter*

*De voorzitter*

---